

De toekomst vorm geven

De dingen ontstaan door het samenkomen van andere dingen die daarvoor aanwezig zijn. En dat geldt niet alleen voor de fysieke dingen, maar ook voor de immateriële dingen zoals onze gedachten en onze emoties. In het boeddhisme wordt het 'afhankelijk ontstaan' genoemd. Zo bestaan wij bij de gratie dat onze ouders elkaar gevonden hebben en ze hebben ons voortgebracht. En zij ieder zijn weer voortgekomen door het bijeenkomen, het samenkomen van hun ouders.

Als je naar alle dingen kijkt, zie je dat de dingen ontstaan uit het samenkomen van verschillende dingen die eraan voorafgaan. In die zin is ons universum een universum van relaties. Dingen komen steeds weer samen, gaan een relatie aan en brengen het volgende voort. En dit proces is een continue proces, een continue proces waarin steeds weer het nieuwe wordt voortgebracht. Dit is ook de reden waarom het boeddhisme zegt dat niets een eigen onafhankelijk bestaan heeft. Elk bestaan is ontstaan vanuit wat ervoor was.

Zoals ik al zei, als we naar onze eigen gedachten kijken, naar onze eigen emoties, geldt dat net zo. En het heeft belangrijke consequenties want het betekent dat we mede richting geven aan hoe de toekomst zich zal ontfouwen. Het is voor die reden dat het boeddhisme de nadruk legt op mededogen en wijsheid, op liefdevolle vriendelijkheid en geduld, op allerlei positieve kwaliteiten. Want hoe we reageren met woorden en met acties, in relatie met wat en wie we tegenkomen, zal bepalen hoe de toekomst zich ontfouwt.

Natuurlijk, de invloed die we op de toekomst hebben is een beperkte, te vergelijken met een steentje die in een grote plas water valt. Wanneer het steentje in het water valt ontstaan er kleine golfjes die zich cirkelvormig uitspreiden over het water. Dichterbij zijn de golfjes wat hoger, maar verder weg worden de golfjes kleiner. Dus de invloed die we hebben hoe de toekomst zich ontfouwt is naarmate het verder weg van ons komt te staan wat kleiner.

En als de golfjes zo over het water gaan, dan komen ze misschien andere golfjes tegen van andere steentjes die in het water zijn gevallen. Er ontstaan dan interferentiepatronen, golfjes die ook weer naar ons terugkomen. Dat herkennen we wel in de relatie met anderen en met omstandigheden. Hoe je reageert, het komt ook weer in zekere zin terug naar jou in een wat andere vorm. En dat creëert weer mede de nieuwe situatie waarop we reageren. Hoe meer we dat doen met wijsheid en mededogen, hoe meer we de toekomst kunnen laten ontfouwen op een manier die die kwaliteiten ook in zich draagt. En met hoe meer mensen we dit doen, hoe groter het effect zal zijn.

Maar cijfer je eigen effect niet weg. Elk moment is nieuw, maar het hangt af van hoe wij in het moment ervoor staan. Met z'n allen geven we vorm aan het volgende moment en het daarop volgende moment. En ook al reageren we soms in woord en daad op een onheilzame manier, het moment daarna kunnen we bijsturen. En zo wordt onze beoefening een levende beoefening die toegepast kan worden in elk moment en uiteindelijk een bijdrage geeft - hoe beperkt ook voor ieder van ons - aan een gezamenlijke toekomst.

Dus laten we nu in stilte zitten en laten we oefenen om hart en geest zacht en vriendelijk te maken, stil te maken. Wat er ook in jou nu gaande is, zie het ook als het gevolg van de interferentiegolfjes die zo door de dag naar je toekomen als gevolg van hoe jij de dag geleefd en beleefd hebt. En zie dat je mede kan bepalen hoe het volgende moment zich zal ontfouwen, afhankelijk van hoe jij reageert op wat er nu gaande is in jou en om je heen.

* * * * *

Eerw. Baldwin Schreurs
Woensdag 18 januari 2023